

Deveta redna konvencija S. N. P. J.

Zapisnik devete konvenčne seje

Dne 17. maja 1929 dopoldne.

Predsednik otvori sejo ob osmih.

Navzoča je vsa delegacija razen brata Richarda Zavertnika, ki se je oprstil za pol dne.

Brat Spoljar od št. 121 stavi predlog, naj bi vsakokrat, ko pride kakšen predlog pred zbornico, predsedatelj vprašal, ali zbornica želi debatirati. Šele ako se delegati izrečejo z nadpolovično večino glasov, se odpre debata; drugače da predsednik predlog takoj na glasovanje. Predlog potrjen. K temu govori delegat št. 197. Za predlog glasuje 111, proti pa 43 delegatov.

Zapisnik je sprejet a popravkom.

Sestra Zakovšek od št. 119 predlaga, da se za naprej vsakemu delegatu ali glavnemu odborniku vzame beseda za en dan zborovanja, če v svojih govorih rabi žaljive besede. Vsa zbornica je za predlog.

Sledijo poročila konvenčnih odborov. Brat Somrak pove, da odbor za prošnje in pritožbe ni storil še nič posebnega. Obližbi, da bo odbor zaslišal vsakogar, ki je upravičen. K dnevnemu redu govorijo delegat od št. 138, 477 in 344, delegat Bratko-
vič od št. 9 predlaga, da se pokličejo v dvorano vsi odborniki, ko pride na vrsto kakšno polmenska glasovanje.

Delegat Kotar od št. 518 predlaga dodatek k načelni izjavi, ki naj bi sledil za izjavo o garanciji verskega, političnega in filozofskega prepričanja članstva. Dodatek se glasi: "S. N. P. J. kot delavska podpora organizacija izjavlja svojo neomajno solidarnost v boju delavskega razreda." Predlog dobi podporo. Proti predlogu govori brat Alesh, ki pravi, da je tak stavek k načelni izjavi nepotreben, ker izjava je že dovolj jasna. Večina članstva glasuje proti debati o predlaganem dodatku.

Sledi razprava o pravilih. Odbor predlaga sprejem 4. člena IV. točke kot v starih pravilih. Konvencija ga sprejme. V 5. točki istega člena se v drugi vrsti izpušče beseda "in odborniki za pravila". Točka sprejeta. Točki 6 in 7 ostaneta po starem, 8 in 9. točka pa sta črtani. 10. točka ostane.

Kratka debata se razvije pri 1. točki V. člena. Odbor stavi predlog, da ostane po starem. Točko zagovarjata brata Zaitz in Medvešek. Slednji omenja, da je odbor razmotril tudi priporočila o razdelitvi društev po okrožjih in svrhu delegacije, toda za enkrat bi to še ne bilo umestno. Delegat Frank Pergar od št. 313 stavi kompromisni predlog, da vsako društvo, ki šteje 75 članov ali več, sme poslati enega delegata, toda ne več. Sestra Kavčič od društva št. 292 predlaga ne več kot enega delegata od vsakega društva, ki šteje petdeset članov ali več. Delegat Kučinič društva št. 477 pravi, da mu je društvo naročilo predlagati, da bo en delegat pri društvih od 50 do 100 članov, ter dva pri društvih več kot 175 članov. Brat Strovac od št. 299 med drugim predlaga, da bi bil upravičen do delegatstva le član, ki je tudi naročnik na Prosveto. Delegat od št. 86 priporoča, da bi sprejeli organiziranje delegacije po okrožjih. Govori tudi delegat Brenec od št. 14, ki se strinja s predlogom odbora. Delegat od št. 313 govori k svojem predlogu. Za predlog brata Kučiniča je oddanih 23 glasov, za predlog brata Pergarja 71 glasov, velika večina glasov pa je oddanih za predlog odbora za pravila, da ostane po starem.

Brat Zaitz (Chicago) govori o konfuziji glede združevanja manjših društev. Tozadevno točko v pravilih odbor spreminja samo toliko, da morajo društva poročati o svojem združenju do 15. februarja. Govori več delegatov. Delegat od št. 80 svetuje glede obvestila predsednika na društvo; delegatu št. 190 se zdi prekratek čas za volitve, če društva naznanjajo šele februarja. Istega mnenja je delegat št. 234. Delegat št. 477 predlaga, da bi vključili v točko določilo, da se mala društva v bližini sama združijo in da se ne da glavnemu odboru prilika spajanja društev za skupnega delegata. Delegat od št. 200 ugovarja, da je ta konvencija prišla v prvi konflikt v tem oziru, v bodoče bo lažje. Pojasnjuje tudi predsednik.

Brat Anzelc predlaga, da bi bilo pretežno, če bi šele 1. decembra bilo izdano naročilo društvom glede združenja. Stavi predlog, da bi dobila društva vsa navodila že 1. septembra. Tako govori tudi delegat št. 284, ki pravi, da bi njih društvo kmalu ne imelo delegata samo radi zakasnelosti; ko je pisal tajniku za pojasnila, pa odgovora ni dobil. Predlog stavi tudi kandidat od št. 289, namreč da bi se na konvenciji določila spojitve. Na daljše priporoča gotov sistem volitve, ki pa ne pride v poštev.

Brat M. J. Turk predlaga, da predsednik že prvi teden v oktobru obvesti društva glede združenja. Svoj predlog utemelji, da bodo tako društva imela štiri mesece časa. Delegat Turk od št. 86 predlaga dodatek k Turkovemu predlogu, da glavni predsednik določi, katera društva se združijo v svrhu izvolitve delegata. Dodatek brat Turk ne sprejme. Predlog zagovarja brat Kotar od št. 518.

Delegata od št. 317 in 80 se pritožita, ker ne dobita besede. Prvi protestira, da je že prejnjani dan vprašal za besedo, pa je ni dobil. Pravi: "Ker ste mi poprej krtili pravico do govora, pa tudi sedaj ne govorim." Delegat od št. 80 protestira, ker ni prišel do besede od pravega časa, a vseeno še predlaga volitve delegata po distriktih na 500 članov enega. Ker je bil tozadevni predlog glede števila delegacije že sprejet, mu zbornica z vzkliki veli, naj sede, ker je z reda. Delegat od št. 11 vprašuje če bo predsednik pismeno obvestil društva glede združenja, češ da objava v Prosveti ne zadostuje. Pri glasovanju za tri predloge dobi veliko večino predlog brata M. J. Turka.

Brat Turk od št. 86 stavi poseben predlog, vsebuje to, kar je hotel prej amandirati k Turkovemu predlogu. Predlog ni upoštevan.

Točka 2. V. člena ostane nespremenjena. Delegat od št. 11 pojasni, da določilo radi namestnikov ni potrebno, kot stoji v tej točki. Delegat od št. 12 zahteva dodatek k točki, ki pa ni upoštevan. Točka 3. V. člena je tudi sprejeta kot čitana. Govorita delegata od št. 17 in 43, na kar je dodan k točki stavek: "Ničče ne more biti kandidat za delegata, ako se ni udeležil vsaj ene tretjine sej v letu pred volitvami." Četrta točka je sprejeta brez ugovora, kot čitana. K stvari govorita brata št. 182, in Zaitz (Chicago) ter sestra Zakovšek. Peta točka je sprejeta kot čitana.

(Dolje na 2. strani.)

Vesti s konvencije

Brzjavni apeli in protesti na območjih. Združitev odbor odpadel. Pravila gredo hitro izpod rok.

Na dvanaesti seji v ponedeljek se je konvencija bavila večidel s spremembami v pravilih. Odslek za pravila je zelo delaven. Večina njegovih priporočil je sprejetih. Mnogo starih točk ostaja nespremenjenih.

Prošenj in pritožb je veliko, zato so že v soboto dodali še pet članov odsleku za pritožbe in prošnje; izvoljeni so bili Klopčič, Mahkovec, Miklič, Medved in Kučinič.

Zdaj bosta dva podpredsednika v gl. odboru. Želja je bila izražena, da bi drugi podpredsednik vodil angleško poslušajoča društva, pa je bilo ovrženo.

Konvencija je zaključila, da se odpošljejo sledeči brzjavni apeli: predsedniku Hooverju za restavriranje državljanskih pravic političnim jetnikom, guverniju Kalifornije za pomilostitve Mooneyja in Billingsa, guverniju Montane za pomilostitve člana Nagliča, ki je bil obsojen v dosmrtno ječo radi umora v silobranu, ter na guvernija države Washington za osvoboditev žrtve dogodka v Centraliji; kongresniku Sabbathu v Washingtonu se pošlje čestitka za njegovo delovanje proti prohibiciji; brzjavke, ki izražajo simpatije s stavkajočimi delavci, se pošljejo stavkovnim odborom v Kenoshi, Wis., Elizabethtonu, Tenn., in v Gastoniji, So. Carolina.

Zmožni govorniki mlade generacije so se pokazali osobito pri razpravi o angleškem tedniku. Za separatni angleški tednik (na enajsti seji) sta govorila v glavnem Richard J. Zavertnik in John Lokar, proti je pa govoril D. J. Lotrich.

Dobro govornico se je pokazala tudi sestra Vucelich, ki je priporočala več prijateljstva med Slovenci in ostalimi Jugoslavi.

Združitev odbor se odslavi. Jurisdikcija bodočih pogajanj s drugimi organizacijami v svrhu združitve bo v rokah gl. odbora.

Na dvanaesti seji je prišlo vprašanje investiranja in nalaganja denarja na dnevni red. Razpravljalo se je o vlogi v Zadrugi banki in Ljubljani v svrhu izplačevanja smrtnin dedičem v Jugoslaviji. Odslek za poročila gl. odbornikov je poročal, da je bil sistem izplačevanja smrtnin potom Zadrugne banke dober, kljub temu je br. Math J. Turk predlagal in ognjevitvo zagovarjal svoj predlog, da jednota pretrga nadalje stike z Zadrugo banko. Glasovanje je bilo polmensko in rezultat je bil: za nadaljnje vlaganje denarja v Zadrugi banki v svrhu izplačevanja smrtnin 93, proti pa 132 glasov; trije so bili nevtralni.

Carinska siena se gradi proti Kanadi

Vprašanje carine pred senatnim odsedom.

Washington, D. C. — Delegacija iz države Maine, ki je te dni dospela v glavno mesto, da jo zasliši senatni odslek trgovine radi uvažanja raznih produktov iz Kanade v Združene države, zahteva drastično akcijo napram izvozu in zvišanju carine. Kanadska plenica prihaja v velikih množinah na ameriški trg in tako ustvarja silno konkurenco domačemu pridelku.

Delegacija se je ustavila tudi pri predsedniku Hooverju. Njen namen je napraviti pritisk na senatni odslek, da se zviša carina ne samo na uvoz pšenice iz Kanade, pač pa tudi na krompir in mlečne produkte.

Senatni odslek bo pričel z zaslišanjem glede zvišanja carine kakor hitro bo nižja zbornica odglasovala o zadevnih predlogih. Glasovanje bo prišlo na dnevni red prihodnji teden.

ZAVAROVALNE DRUŽBE ZNA- GALE V ZBORNICI

Apel na guvernija, da bi vetiral predlogo, ne bo najbrž nič izdal.

Sacramento, Cal. — Pattersonov predlog, ki je bila sprejeta v državni legislaturi in za katero so delali agentje zavarovalnih društev, bo v veliko škodo državi v nemu uškodninskemu skladu, ako jo bo guvernir podpisal in bo tako postala zakon. Ta predloga vsebuje točke, ki omočajojo privatnim zavarovalnim društvom, da lahko pošljejo svoje ponudbe za zavarovanje javnih uslužbencev, delokrog, ki je doslej spadal edino državi. Državno zavarovanje proti poškodbam je bila dobra ustanova in se je izkazala koristnim za delavce.

Delavske organizacije obojajo sprejem Pattersonove predloge, ki bi dala priliko grafitarjem, da bodo lahko izrabljali poškodovane delavce v svojo korist. Privatne zavarovalne družbe so s predlogo mnogo pridobile. To priliko bodo nedvomno izrabile in ne bodo nudile delavcem tistih ugodnosti kot državna zavarovalna ustanova.

Delavske organizacije apelirajo na guvernija Younga, naj vetira predlogo, toda ti apeli bodo najbrž naleteli na gluha ušesa.

Velika napetost v slovenskem mesu

Obsedeno stanje pa ne bo v Elizabethtonu, dasi lečejo zanj vse mogoče prevetve.

Elizabethton, Tenn. — Adjutant-general Boyd, poveljnik osemih milicarskih kompanij v tujaknjem mestu, je izjavil v ponedeljek, da obsedeno stanje še ni potrebno, dasi je položaj še vedno napet. Lastniki rajonskih tovarov so napeli vse sile, da zlo-mijo piketiranje stavkajočih delavcev. V ta namen izjavljajo incidente, na podlagi katerih bi lahko rekli, da je obsedeno stanje "potrebno."

Po mestu se dnevno razširjajo razne govorice o "nameravanem dinamitiranju" tovarov in drugih zgradb. Najeti policijski deputiji poročajo, da tupatam streljajo na nje "neznani ljudje."

V soboto in nedeljo ni bilo spopadov ali kakih nemirov.

Brezposelnost v St. Louisu.

St. Louis, Mo. — Kongresnik Conchran iz tega mesta je apeliral na predsednika Hooverja, naj se v kratkem času prične z javnimi deli, za kar je kongres že dovolil potrebn denar, da se tako odpmore brezposelnosti v St. Louisu. Uradniki Osrednje strokovne unije so mnenja, da je v mestu nad 75,000 brezposelnih delavcev.

Žrtev premogarske industrije v Coloradu.

Denver, Colo. — V prvem četrtletju t. l. je bilo v coloradskih premogorovih ubitih 27 premogarjev. Lani v isti dobi je bilo ubitih 34. Največ rudarjev je bilo ubitih v rovih, ki jih lastuje Colorado Fuel & Iron Co., Rockefellerjeva družba.

Štirje Bolgari ubiti na srbski meji.

Sofija, 20. maja. — Jugoslovanska vojska straža je v soboto zvečer ustrelila štiri bolgarske begunce, ki so hoteli preoračiti mejo pri Caribrodu.

Potres na Turškem.

Carigrad, 20. maja. — Iz Anatolije poročajo o štirih močnih potresnih sunkih. Če je kaj mrtvih, še ni znano.

Zastoj v meznem pogajanju železničarjev

Uslužbeni ulične železnice v St. Louisu niso prejeli zvišanja meze že pet let.

St. Louis, Mo. — Eno leto je že preteklo, odkar so uslužbeni ulične železnice v tem mestu pristali na pogajanja s lastniki železnice radi meznega spora, toda do danes ni bilo izrečenega še nobenega odloka v tem oziru.

Unija uslužbencev cestne železnice je vprašala 5c povzika na uro za voznike in sprevidnike ter 10% zvišanja meze za delavce v družinskih delavnicah in na progah, ki prejemajo sedaj le 38c na uro. Povprečna meza voznikov in sprevidnikov je \$35 za sedem dni dela.

Uslužbeni niso prejeli nikakega povzika v zadnjih petih letih, čeprav je kompanija v tem času že dvakrat zvišala voznino na železnici. Družba računa za vožnjo na železnici 8c in pravi, da bo pristajala na pogoje in zahteve svojih uslužbencev.

Mussolini navija Italijanke za pored

Očetje največjih družin dobe najboljše dela; vsko ljubimkane med samci bo prepovedano.

Rim, 20. maja. — Fašistični voditelji so alarmirani vled neprestanega padanja rojstev v Italiji. Na primer v Turinu je v tednu od 6. do 12. maja umrlo 125 oseb več kot se je narodilo; če to velja za vso Italijo, tedaj prebivalstvo pada letno za 6000 oseb. Na ta način ne bo 60 milijonov prebivalcev v dvajsetih letih kot hoče Mussolini.

Da se temu odpmore, je Mussolini odredil, da najboljše dela v Italiji spadajo očetom največjih družin tako v javnih službah kakor v privatnih industrijah. Vsem tovarnarjem in drugim delodajalcem je naročeno, da očetje velikih družin morajo imeti prednost.

Proti zdravnikom, ki skrivoma dajejo nasvete za porodno kontrolo, se pripravljajo ostre zaporne kazni. Dalje se pripravljajo propagandna, ki prikazuje samce obeh spolov za manjvredne ljudi. Ljubimkanje med samci bo strogo prepovedano. Delodajalcem je zabranjeno, da morajo takoj odsloviti delavca in delavke, ki koketira med delom. Delavke morajo nositi dolga krila, da ne bo nobenega "zapeljavanja" in privlačnosti.

Ljubezen, poroka, \$37.50 na mesec — pok, pok!

New York City. — Charles Cantu, 27 let, je bil vojak. Njegova plača je znašala \$37.50 mesečno. Pred enim mesecem se je zaljubil v Jean Farrellovo, brhko služkinjo in zadnji teden sta se poročila. Tedaj sta spoznala, da ne moreta živeti skupaj ob njegovi plači. Zadnjo soboto je Cantu ustrelil svojo nevesto dvah dni in potem še sebe.

Lindberghova obletnica.

New York City. — Dne 20. maja sta pretekli dve leti, kar je Charles A. Lindbergh, tedaj še neznan 25-letni mladenič, poletel čez Atlantični ocean in dospel v Pariz.

Nocoj koncert v Havličkovi dvorani.

V torek zvečer ob osmih priredi pevski zbor "Lira" koncert v Havličkovi dvorani. Delegatje imajo prost vstop; za druge je vstopnina 75c.

GENERAL MOTORI TORS IZKORI- ŠČA DELAVKE

Dolge ure in monotonost dela mori delavke.

Detroit, Mich. — Hvalospevi o idealnih razmerah v delavnicah Tremstedt Mfg. Co., podružnici General Motors Corp., so navadne pripovedke, kot poroča poročevalec Federaliziranega tiska, ki je intervjuval več delavk, ki so uposlene v omenjeni delavnici.

Povprečna meza delavke je \$15 na teden; najvišja je \$20. Nove delavke prejemajo 32c na uro; po preteku par tednov se jim meza nekoliko izboljša.

Državni zakon prepoveduje, da bi ženske delale več kot petdeset ur na teden. Ta zakon se vedoma krši. Delavke delajo 8½ ure na dan in šest dni v tednu. Za krajšo polpoldne je določeno le 10 minut časa.

Varnostne naprave pri strojih so pomanjkljive. Mnogo delavk zgubi prste in dobi tudi druge poškodbe. Strešnice v tovarniški bolnišnici so vedno zaposlene s poškodovanimi delavkami.

Iz takih razmer General Motors Corp. kuje profite!

Zarote proti Aleksandru?

Dve misteriozni eksploziji v Jugoslaviji pred dvema tednoma.

Dunaj, 20. maja. — Dunajski listi poročajo, da sta bili dve eksploziji pred dvema tednoma v Jugoslaviji atentata na življenje kralja Aleksandra, toda podrobnosti dejstev se bile potlačene.

Prva razstrelba je bila na državnem posestvu Belju, kjer se je razletelo 50 funtov dinamita. Uradno poročilo je bilo, da je eksplozijo povzročila neprevidnost delavcev, medtem pa se je kralj, ki se je tam nahajal, brž odpeljal v avtomobilu v Beograd. Druga eksplozija je bila 10. maja; most, po katerem se je imel kralj peljati v Brezovico, je bil razstreljen. Kralj je nato opustil nameravan obisk Hrvaške in se je odpeljal na svoj poletni dvorec na Bledu.

Poročevalec "Freiheit" plače, da Alexander dnevno prejema grozila pisma. Pred kratkim, ko je kralj prisostvoval pogrebu pisatelja v Kačku, je šel njegov vlak nazaj v Beograd po običajni progi, toda njega ni bilo na vlaku. Odpeljal se je po ovinčkih.

Jugoslovanski Turki se ne smejo reformirati.

Carigrad, 20. maja. — Tuka poročajo, da predsednik Kemal paša ni zadovoljen z reformami muslimanov v sami turški republiki, pač pa bi rad vplival na sosednje dežele. V ta namen se je obrnil na Bolgarijo in Jugoslavijo, da bi mu vladi pomagali, naj ondotni Turki zavzejo fens, ženske se odkrijejo in da se nauče latinice. Bolgarska in jugoslovanska vlada sta odločno odklonili Kemalovo sugestijo.

Amerika zniža nemški dolg.

Washington, D. C. — V ponedeljek jutraj se je raznesla vest, da je Hooverjev kabinet na izredni seji v nedeljo sklenil reducirati dolg Nemčije, nanašajoč se na kritje izdatkov ameriške armade v Porenju, za deset odstotkov in doba odplačevanja se podaljša za šest let. Sklep je bil storjen na brzjavno urgenco ameriških delegatov na reparijski konferenci v Parizu.

Rebelno gibanje v Venezueli.

Caracao, Venezuela, 20. maja. — Neoficiijelna vest se glasi, da je vlada poslala vojaške čete v več krajev republike, kjer se je pojavilo vstaško gibanje. V San Fernandu de Apuru so bili krvavi spopadi.

KONVENČIONICE

Veseli in krepke s konvencije.

Reporter št. 13 je opazil: V nedeljo, ko je konvencija počivala, je pisani blok konvencioniral na Turnerju. Zborovalo je celih 39 moš in moških brez poverilnice. Zapisnik bo (ali ne bo) objavljan v "Smradniku."

Nov blok! V soboto zvečer je bil organiziran belokranjski blok. Look out!

Vožnja po mestu je bila izvrstna. Videli smo veliko lepega, še lepše pa smo slišali. Povedali so nam, da ima Chicago 1200 cerkva in najboljše ječo na svetu. Ta je pa lepa! — Delegat iz Penne.

Delegat iz West Parka, O., je v soboto zvečer opazil, da so bili vsi bloki dobre volje, vsi so bili veseli in so se vrteli, le turški blok se je držal mrtvo kot prvi dan.

Bo, bo, bo! — Odbornik za združitve vseh blokov veselo javlja začetek uspeha. Vsi bloki, ki so iz mesa in krvi, so v soboto in v nedeljo zvečer pokazali, da se lahko mešajo in dobro plešejo.

"Radnikova" klasa se "bori" za boljše delavske pogoje in večje plače, kadar pa pridejo na vrsto naši delavci, takrat izgube (kolikor visoko more) roke za najnižje plače. Logika "Radnikove" klasa! — J. T.

Vse je bilo prav kakor se spodobilo, le mežnarja ni bilo, ki bi bil svede prišel ob 25-letnici SNPJ. Ker to opravilo pripada dostojnemu človeku, prosim jaz za to delo ob petdesetletnici. — Član penn. bloka.

Clevelandska Kritika je do pesništva ginjena. Pravi, da je "Call tako milo pou, da je Garden omedleu" ...

Nekaterim delegatom se je po enem tednu konvencije tako dopadlo v Chicagu, da mislijo tu ostati. Neki delegat je že vprašal, če je kje v bližini kakšna dobra lota, na prodaj ...

Delegat iz Herminieja pravi, da konvencionikom pomaga misliti dobra in tečna hrana, močnagananska hrana. Za to pač skrbijo čikaške kuharice v Havličkovi dvorani pod vodstvom Marice Aučino. Zljde pravijo, da edino ribe dajo obilo močnagananske energije. Delegacija, alo na ribe, male in velike!

Krasna prilika za delegacije: lahko gre v "luft." Jože Znidaršič, doma iz Trnovega pri Ilirski Bistrici (Zemljakov), ima lastni avijon in delegaciji bi rad postregel v zrak nad oblake prek slikovite čikaške panorame. Jože je izkušen pilot, arčen Krasevec in zanesljiv fant. Delegacija, kar v "luft" z njim!

Delegacija se je privadila, orientirala in vdomačila v Sodomi in Gomori. Prav nič nima proti raztegnjenju konvencije ad infinitum. Baš ta želja se ji izpolni s to modifikacijo, da se bodo konvencije nadaljevale v posameznih naseljinah do desete redne etc.

V ponedeljek je eden izmed zapisničarjev v naglici jutraj obelkel hlače svoje Družine — in imenitno mu "pasejo."

Jennie Terčelj je edina delavka, ki zastopa angleško poslušajočo društvo; ostala delegacija mlajše generacije je v hlačah. Ona je tudi najmlajša delegatinja jubilejne konvencije in —

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Narodna: Zedinjene države (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta; Chicago in Cicero \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in za inozemstvo \$9.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

3657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

128

Datum v oklepaju, n. pr. (April 30-1929) poleg vsega imena na naslovu pomeni, da va mje a tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

ZASLUZEK NOGAVIČARSKIH DELAVK.

V teku dveh let se je povišal za tri odstotke in pol.

Zvezni delavski department je podal statistično poročilo o mezdah nogavičarskih delavcev in delavk, ki jih navadno imenujemo tudi pleteninarske delavce, ker pletejo nogavice s pleteninarskimi stroji, s katerimi se lahko izdelujejo tudi druge pletenine z malo izpremembo stroja. Poročilo je izredno zanimivo, ker prvič pokazuje, da mezde teh delavcev niso tako visoke, kot kriče pleteninarski podjetniki, drugič, ker izvedemo, da se je povprečna mezda teh delavcev in delavk povišala v teku dveh let za tri odstotke in pol.

Poročilo pravi, da je bil povprečni tedenski zaslužek nogavičarskih delavcev v letu 1928 \$25.42. Ta povprečni zaslužek nam pove, da se je povprečna mezda nogavičarskih delavcev povišala od leta 1926 do leta 1928 za tri odstotke in pol na teden. Nogavičarski in drugi pleteninarski delavci so precej izboljšali svoje mezde od predvojnih let. Statistika nam pove, da se je zaslužek od leta 1913 povišal za več kot 146 odstotkov. Delavcev v tej industriji je okoli deset tisoč. V letu 1926 so zaslužili povprečno na teden \$35.51. V dveh letih se je pa tedenska mezda povišala na \$37.94. To pomeni, da se je povprečni tedenski zaslužek povišal za delavce za šest odstotkov in sedem desetink odstotka (6.7%). Nogavičarske delavke so zaslužile na teden v letu 1926 po \$18.66, leta 1928 po \$18.44. Povprečna mezda delavk se je v tej industriji povišala samo za \$1.4% ali za en odstotek in štiri desetinke odstotka.

Tedenska mezda delavcev po \$37.94 pomeni 54.4 delavnih ur v tednu po 72.4 centa na uro. Za delavke pa pomeni povprečna tedenska mezda po \$18.44, da so delavke delale v tednu 51.9 ure v tednu in da so povprečno zaslužile po 36 centov na uro.

Mezda v tej industriji je precej različna. Najslabše so plačane delavke, ki zaslužijo po \$13.29 na teden. Te vrste delavke so bile v letu 1926 veliko boljše plačane. Zaslužile so po \$14.03 na teden. Vseh pleteninarskih delavcev in delavk je 28,455. Izmed teh delavcev in delavk jih prejema 749 najvišjo mezdo. Ti najboljše plačani pleteninarski delavci in delavke so zaslužili v letu 1928 povprečno po \$77.45 na teden, v letu 1926 pa \$77.06.

Poročilo krije tovarne devetnajst držav, v katerih je zaposlenih okoli 96 odstotkov vseh pleteninarskih delavcev in delavk. V tovarnah, v katerih se rabi bombažna pavola za pletenje nogavic je velika razlika v številu delavnih ur in zaslužku. Nizki standard v južnih državah ogroža delavni čas in zaslužek delavcev in delavk v državah z višjim standardom. V zadnjih državah je veliko pripomogel do boljšega standarda vpliv, ki ga izvaja organizacija pleteninarskih delavcev v industriji. To zadnje pomeni, da so organizirani delavci vedno na boljšem, kot neorganizirani. Z zadnjimi lahko tovarnarji postopajo poljubno. Diktirajo jim delavni čas in zaslužek. To je ponoven s številskimi podprt dokaz, da se delavci morajo organizirati, ako si hočejo izboljšati boljše življenske razmere. Gospodarski sistem, ki je uveljavljen v sedanji človeški družbi, sili podjetnike, da izkoriščajo delavce, kolikor jih le morejo. Le z odpravo kapitalističnega gospodarskega sistema preneha izkoriščanje umskih in ročnih delavcev ne glede na to, kje delajo.

Ena tretjina vseh pleteninarskih delavcev, ki jih krije to poročilo žive v državi Pennsylvania. Njih povprečni tedenski zaslužek je bil v letu 1928 \$31.75 ali za dolar pet in dvajset centov višji, kot v letu 1926. V letu 1928 so ti delavci delali po eden in petdeset ur in štiri desetinke ure in služili so povprečno po 62.5 centov na uro. Delavke so delale po 50 ur in pet desetink ure v tednu in so služili po 86.9 centa na uro.

Druga važna središča te industrije so v Severni Karolini, Tennesseeju, Minnesoti, Wisconsinu, Georgiji, Massachusettsu in Illinoisu. A zaslužek je povsod slabši. Pa tudi delavni čas je povsod daljši izveniš v državi Massachusetts.

ZAPISNIK 6. REDNE KONVENCIJE S. N. P. J.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Točka 1. VI. člena je sprejeta po starem, iz točke 2. pa se izpusti zadnja klavzula "in glavni izvrševalni odbor ima pravico obtožiti društvo in zahtevati kazni." Točka 3. sprejeta kot čitana. Pri čitanju 4. točke brat Terčelj želi, da bi črtali take izraze kot "kjer pravila določajo drugače". Brat Aleš mu pojasni, da je ta izraz še najenostavnejši, ker drugače bi morali povsod, kjer bi bila pravila izjemna glede te točke, to zapisati. Sledi petnajst minut odmor.

Po odmoru konvenčni tajnik čita pozdrave. Brzojavke so dospele od društev št. 460, 142, 632, 81, 207, 606 ter sestre Frances Jerahi iz Ely, Minn. Pismeni pozdravi so prišli iz Elwood Cityja, Pa., od Slovenskega narodnega doma v Clevelandu ter od društev št. 393, 437, 121, 89, 174, 13, 290, 262. Tajnik Slovenske svobodoljubne podporne zveze, g. William Rus, piše v imenu članstva svoje organizacije ter kliče delegacije dobrodošlico. Pravi: "Naj bi Vaši ukrepi na tem zboru bili v čast in korist širšemu sloju naše narodnosti širom Združenih držav."

Zbornica nadaljuje z delom.

K 5. točki VI. člena ni popravka.

Sledi razprava o jednotnem vodstvu. Brat Zaitz čita v imenu odbora za pravila predvsem stara pravila in nato novo sprejeto določbo. Glavna sprememba je določila za dva podpredsednika v glavnem odboru. Priporočilo se glasi, da bi bil drugi podpredsednik kot nekak voditelj za angleško poslujoča društva. Osnutek za vodstvo jednote se glasi:

1.) Vodstvo jednote med konvencijama tvori glavni odbor, ki ima sledeče odseke in odbornike:

a) Upravni odsek: glavni predsednik, glavni tajnik, tajnik bolniškega oddelka, glavni blagajnik, urednik, upravitelj publikacij in tiskarne.

b) Vrhovni zdravnik.

c) Dva podpredsednika. Voli se vsak posebej. Tisti, ki dobi največ glasov je prvi podpredsednik. Ta je namestnik glavnega predsednika, drugi podpredsednik je namestnik prvega.

d) Gospodarski odsek treh članov. Eden je predsednik, tajnik ali izberejo med seboj.

e) Porotni odsek, pet članov. Eden je predsednik.

f) Odsek okrožnih zastopnikov. Voli jih vsa konvencija, toda razdeljeni so na distrikte.

g) Nadzorni odbor, trije člani. Eden je predsednik.

2.) Redne seje glavnega odbora se vrše januarja in julija vsako leto. Vsi odborniki imajo pravico glasovati in staviti predloge, razen v zadevah, o katerih so člani kakoga oddelka že sklepali na svoji seji.

Razprave o prvi točki ni. Sprejeta je z 88 glasovi proti 74. O daljših točkah je stavljenih par vprašanj. Govorita delegata od št. 102, in 131, nato je točka sprejeta z večino. Po kratkem pojasnilu je sprejeta tudi tretja točka v načrtu.

Nadaljne razprave o VIII. členu se vrše na podlagi spremenjenih točk v starih pravilih. V bistvu ni nič spremenjenega. 1. točka VIII. člena pod spremembami je sprejeta kot odobrena na splošnem glasovanju. Druga točka istotako potrjena z dodatkom na priporočilo brata Zupančiča, ki se glasi, da se mora kandidat udeležiti vsaj ene tretjine sej tekom zadnjega leta. Daje je tu nekaj spremembe glede namestnikov glavnih odbornikov, namreč, da morajo tudi ti dobiti vsaj polovico glasov pri volitvah. Točki 4. in 5. tega člena sta sprejeti po starih pravilih.

Pod členom "Pravice in dolžnosti gl. odbornikov" ni odbor ničesar popravil, razen določbe glede dveh podpredsednikov. Prvi podpredsednik nadomestuje glavnega podpredsednika na sejah, a drugi podpredsednik naj zastopa "angleško poslujoča društva". Brat Vogrič priporoča popravek, namreč, naj kandidat za drugega podpredsednika, če pri volitvah dobi več glasov kot prvi, vseno ostane drugi predsednik. Dodatek je sprejet. Delegat od št. 234 ugovarja radi drugega podpredsednika, češ, da bi po teh določbah imel nekako stranko za seboj. Odbor za pravila na pojasnilo predsednika Cankarja umakne dotično določbo.

S tem je izčrpan rezultat dela odbora za pravila in poročati začne odbor za resolucije. Sprejel je dve resoluciji. Prva za starostno zavarovanje jednotnega članstva se glasi:

Resolucija v prid starostnega zavarovanja.

Deveta redna konvencija S. N. P. J. nalaga gl. odboru jednote, da pronajde pota in sredstva za ustanovitev starostnega zavarovanja. V to svrhu izdela dva načrta, ki bi bila priporočljiva in praktična za našo organizacijo. Ta dva načrta da gl. odbor na splošno glasovanje, ki se mora zavrniti najkasneje šest mesecev po deveti redni konvenciji jednote.

Predložen po R. J. Zavertniku za društva št. 567, 631 in 632.

Druga resolucija, ki jo je predložila sestra Omahne, delegatinja ženskega društva 192, se tiče ustanavljanja ženskih društev. Glasi se:

Resolucija v prid ženskim društvom.

Ker se prva točka v drugem členu pravil — Namen jednote — glasi, da je namen jednote podpirati svoje člane tudi duševno in jih povzdigniti kulturno z vzbujanjem prave demokratične zavesti med njimi, in

Ker nastaja vedno večja potreba, da je žena stanovsko izobražena, ker je primorana pod pritiskom družabnih razmer se vdejavovati v vseh panogah življenja, in

Ker je razum žene zelo važen faktor za večji razvoj in napredek naše bodoče generacije, je toraj dolžnost vseh poštenih in resnih boriteljev enakopravnosti, da se deluje z vsemi danimi pripomočki, da se postavi žensko na stališče prave demokratične zavesti.

V imenu žentstva se potom te resolucije apelira, da se tudi jednota v bodoče bolj zavzame in v polni meri vrši svojo nalogo med žentstvom, nalogo, ki je zapovedana v drugi točki namena jednote. Pod to nalogo spada zlasti ustanavljanje ženskih društev po naselbinah, kjer jih še ni in kjer je prilika za to. Dolžnost moških društev je, da v tem smislu delujejo in pomagajo ustanavljati ženska društva. Potrebno je, da jednota in moška društva vspodbujajo članice jednote, da si ustanovljajo svoja društva, v krogu katerih se boljše spoznavajo in medsebojno izobražujejo. S spodbujanjem in potem aktivnega dela bi se med žentstvom hitreje razvijala prava demokratična zavest, ki bi jih pripravljala za boljše in koristnejše članice jednote in človeške družbe vobče.

(Predloži za žensko dr. "Venera" št. 192 del. Kristina Omahne.

Poročilo poda odbor za prošnje in pritožbe, na kar konvencija odobri bratu Nicku Pusiču \$10. izredne podpore.

Sprejet je predlog, ki določa na podlagi prošnje Slovenskega narodnega doma v Clevelandu, znižanje obrestne mere doma.

Priporočilo brata Jakoba Ruperta, da bi sprejeli nazaj v jednote vse tiste, ki so bili izobčeni radi stavkokaštva, je zavrnjeno. V to svrhu je govoril delegat od št. 4, ki je utemeljil svoj odpor na podlagi dejstva, da bi potem ob vsaki stavki rudarji lahko šli na delo. Odbor sam je že priporočilo zavrgel, glavni odbor pa bo slučajne prošnje reševal posamezno. O tem govorita se delegata od št. 190 in 234.

Sestri Marinič je naklonjenih \$25 izredne podpore. Joe Golobu, istotako, je podarjenih \$25.

Za Johna Smitha od št. 143, ki je bil izvoljen za delegata, pa ni mogel dobiti listine, da pravilno zastopa društva, ter je vzlic temu imel \$15 stroškov, je sprejeto, da mu konvencija povrne \$15, ako takdi tudi društvo št. 143.

Za podporo vpraša D. Babich iz Springfielda, Ill., ki pa ni član. Konvencija mu ne more odobriti, ker ima preveč prošnji od članov.

Max Jerčin je bil vržen iz jednote, ker ni plačeval prispevkov med stavko. Odbor pronajde, da je med stavko propadel s svojo trgovino, ker mu odjemalci niso plačevali blaga. Sprejeto je, da ga konvencija zopet sprejme.

Da bi skrajšali delo upravljanja, brat Zavertnik čita daljša števila malenkostnih zadev, ki jih je do sedaj reševal upravni odbor, kateremu jih odbor za prošnje in pritožbe prepusti. Zagotovljeno pa je, če kdo le misli, da je njegova zadeva med imenovanimi važna, se lahko pritoži. Brat Godina stavi predlog, da se poročilo vzame na znanje. Sprejeto.

Za željo brata Zavertnika, naj bi določili čas, do kdaj morajo biti prošnje v rokah odbora, da bodo še upoštevane. Sprejeto je, da bodo od konvencije upoštevane samo še zadeve, ki pridejo v roke odbora do nocoj.

Glede brata Johna Jenčiča iz Yale, Kansas, sprejeto, da ostane pri zaključku porotnega odbora.

V imenu odbora za plače poroča brat Vidrič. Člani konvencije so že nekako glasovali z listki, kot razvidno iz prejšnjega zapisnika in oddali so 109 glasov za \$9 dnevnic ali več, 91 glasov pa za \$8 ali manj. Odbor pa je upošteval pritožbe društev, da ne sme biti več kot \$8. Radi tega je odbor za plače izdelal tale načrt, ki ga predlaga za sprejem: Prvih osem dni konvencije prejema delegati po \$9, potem pa za vsak dan zborovanja en dolar manj.

Delegat od društva št. 257 pove, da njegovo društvo zahteva poimensko glasovanje. Govori brat Joe Vidmar in nato k dnevnemu redu delegati od št. 110, 9 in 43. Predlog za tozadevno debato ni sprejet. Delegat od št. 204 se protivi, ker zbornica ne da dovoljenja, povedati delegatom, da izrazijo želje svojih društev. Delegat Perovich od št. 398 predlaga \$9 dnevnic. Delegat Zajc od št. 16 predlaga \$8 na dan. On tudi zahteva poimensko glasovanje. Govorijo še delegatje od št. 44, 78 in 268. Brat Kučinič od št. 477 predlaga \$7.50. Delegat Butja od št. 88 predlaga \$6 na dan. Vsi ti predlogi so podpirani in na zahtevo zborovalcev gredo val na glasovanje. Za \$6 na dan so oddani 4 glasovi. Za \$8 na dan 61 glasov, za \$7.50 3 glasovi, za \$9 na dan 77 glasov, za predlog odbora pa 25 glasov. Govori več delegatov radi glasovanja posameznikov za več predlogov. Delegat od št. 21 še zahteva poimensko glasovanje, kot mu je naročilo društvo, da se mora zgoditi, če bodo dnevnic več kot \$8 na dan. To zahteva tudi delegat št. 257. Govorijo še delegatje od št. 43, 14, 216, 569, 86 in predsednik sam.

Konvenčni tajnik poroča glede računov vseh stroškov delegacije. Brat Kotar od št. 518 stavi predlog, da predsednik imenuje tri delegate za pregled računov. Predsednik imenuje brate Pasarič, Kotar in Alpaer.

Brat Vidrič poroča o nadaljnjih zaključkih glede plač. Odbor je sklenil, da plača za vrhovnega zdravnika ostane po starem, to je, po \$100 mesečno. Ko na željo zbornice pojasnjuje vrhovni zdravnik, izjavi, da je plača v preteklosti bila primerna, v bodoče pa je odvisno predvsem od tega, kdo bo vrhovni zdravnik in pa koliko dela mu bo tajništvo jednote dalo s pregledovanja.

3.) Posamezni odseki obdržavajo seje po potrebi. O svojem delu morajo poročati odseki kakor tudi posamezni funkcionarji na sejah glavnega odbora.

Po prečitaniu tega načrta brat Zaitz pojasnjuje vzroke posameznih točk.

Njem prošnji in nakaznic. Tega dela se lahko nabere veliko več, kot ga je sedaj. Pri glasovanju o plači za vrhovnega zdravnika se vsa zbornica izreče za staro plačo.

Glede plače za predsednika ni storjene prevelike razlike. Do sedaj je bil predsednik bolj slabo plačan, če se primerja njegova plača s plačami predsednikov sličnih organizacij in pa dela in odgovornosti, katere padejo na predsednika. Kot predsednik ima tudi največ stroškov. Predlog je stavljen od odbora, da bi v bodoče bila predsedniška plača po \$55. Protipredlog brata Koršiča od št. 335 se glasi, da ostane predsedniškova plača po starem. Takga mnenja je tudi delegat od št. 234, delegat od št. 2 pa naglaš, naj ostane po starem in izredni stroški, ki jih ima predsednik, naj se mu tudi plačajo. Za predlog, da ostane plača po starem je oddanih 138, za povišanje na \$55 tedensko pa 117 glasov.

Seja je zaključena ob dvanajstih.

Andrew Kopal, zapisnikar. Vincent Cankar, konv. predsednik. Joseph A. Slakovich, konvenčni tajnik.

Ivan Molek:

OPAZOVANJA

Kaj pa druge?

Dr. Fr. J. Kern je zadnji teden predaval o zdravilnih vražah. Dosti jih je. Vsakdo je v mladosti slišal in videl marsikatero. Razume se, da nobena ne pomaga. Kljub temu vraže žive že stoletja in stoletja.

Ko sem bil star osem let, me je zabolil vrat. Zdravnik je bil blizu, toda mati je bila prepričana, da ona ve več kot zdravnik. Pokladala mi je razne oblike iz vseh mogočih cmokarj na vrat. A to še ni zadostovalo. Pokladala je staro in napol gluho žensko, ki je "zagovarjala" bolezni. Baba je nekaj mrmrala in delala križe z navadnim malim brusom po mojem vratu.

Čez noč je otekline splahnile in vse je bilo dobro. Mogoče je pomagala gorkota obližev ali pa sploh ni bilo treba kake pomoči, ampak mati in jaz vsa bila trdno uverjena, da me je gluha ženska ozdravila. Mati je verjela v vse mogoče vraže; vsa hila je plavala v vražah in vsako delo se je začelo z molitvijo in z vražami.

Sto in sto naključij hoče, da se vraže utrjujejo. Nekaj drugega

Calles odlašal vojno tajništvo.

Mexico City, 20. maja. — Plutarco Elias Calles je razignjal kot vojni tajnik. Izjavil je, da je situacija v Mehiki spet normalna in njegova služba ni več potrebna. Calles se vrne na svojo farmo.

Nedelja tirjala 15 avtinskih žrtev.

Chicago. — Zadnje nedelje je bilo 15 oseb ubitih pri avtinskih nesrečah širom dežele. V Detroitu je bila cela družina šestih oseb ubita, v Chicagu dva, v Racinu, Wis., trije in v Glendalu, Cal., štirje tudi iz ene družine.

Glasovi iz naselbin

O dvojnem slavlju.

Frontenac, Kans. — Že dolgo se ni nihče oglašil iz naše nekdanje cvetoče naselbine. Valed tega sem se jaz namenil malo opisati tukajšnje delavske razmere, ki so izredno slabe, kajti premogorovi so povečini zaprti. Le Western in Central družbi obratujeta vsaka po en rov s polovičnim časom. V teh krajih ni druge industrije, da bi si delavci poiskali delo. Srečen je pač tisti, ki ga ima.

Parne lopate so nadomestile rudarje. Z njimi sedaj pobirajo premog z zelo malimi stroški. Tako so ostali številni premogarji brez dela. Veliko se jih je že izselilo, posebno pa je odšlo v druge kraje veliko mladine.

Farme v teh krajih? Nekdaj je bilo lepo zreti nanje, sedaj pa so le kot razvalina. Ko se človek slučajno povrne v te kraje, začudeno pogleda na ta pojav. Preje krasna farmska okolica, sedaj vse opustošeno in zapuščeno. Človek se nehotе vpraša: kje je nekdanji Kansas?

V takih razmerah pač ni mogoče misliti na kakšen napredek. Članstvo društev SNPJ, kakor tudi drugih, se stalno manjša valed odhoda ljudstva.

Tukaj smo praznovali majsko proslavo zaeno s 25 letnico SNPJ. Slavnost ni bila obiskana v številu kot smo ga pričakovali, ker vremenski bogovi nam niso bili naklonjeni. Srd teh bogov je bil tako velik, da si človek ni upal iz hiše. Vkljub temu pa so se potrudili zavedni rojaki pri prirediteli na slavnost.

Ob tej priliki so nastopili razni govorniki, Alex Howatt, zopetni predsednik 14. premogarskega distrikta rudarske unije, je živo orisal in predočil boje, ki so jih že dosejati bili kansaški premogarji, in ki jih spet sedaj čakajo, ako hočejo svoje zgubljene pravice spet dobiti nazaj. On bo ostal zvest delavski voditelj, četudi ga čaka morebiti celo ječa.

Drugi govornik je bil Martin Stefančič. On je govoril o pomenu in koristih SNPJ in o bojih, ki so jih imeli njeni pionirji ter aktivni člani. Odabili so uspešno vse napade na to našo veliko organizacijo, ki so prihajali posebno iz verskega tabora. Malega deteta — SNPJ — so se bali kot vrage, in resnično so se ga tudi lahko bali, kajti to dete si je v nekaj letih osvojilo srca vseh naprednih rojakov in rojakinj. In je postalo močan faktor v življenju Slovencev. Danes, ob svoji 25 letnici, pa vidimo našo SNPJ kot veliko organizacijo, velikega orjaka.

Pionirjem SNPJ gre veliko hvale za napredek SNPJ. Oni so stali vodno na straži in odbijali napade. Oni so zidali in pomagali graditi veliko stavbo, na katero je danes ponosnih 60 tisoč ameriških Slovencev. SNPJ je res velika in močna, ima pa še tudi danes veliko sovražnikov.

Kot tretji govornik je nastopil brat Anton Sular, dobro znani boritelj za soc. stranko in koristi vseh delavcev vobče. Povdarjal je, da dokler se ne bomo delavci zavedli svoje dolžnosti, da se osvobodimo kapitalističnega jarma, do takrat bomo vedno sužnji. Delavec mora porabiti svoje orožje, ki je v organizaciji. Izobrazbe nam je treba. Delavec mora stremeti po izboljšanju razmer. On mora odločno nastopati, mora delati roka v roki z ostalimi delavci, da bo kaj dosegel. Delavci se morajo organizirati politično, organizirati se morajo v soc. stranki, ki je edina delavska stranka. Njegov govor so odobravalji vsi navzoči.

Četrty govornik je bil predsednik gl. porotnega odbora SNPJ br. John Goršek, ki je govoril o splošnih delavskih razmerah ozirom na naše javno življenje. Njemu so dobro znane kansaške razmere in poslušalci so ga z zanimanjem poslušali. Želim, da nas ob priliki spet poseti.

Za njim so še govorili Martin Oberčan, Setina in Jos. Bratkovar. Govorom je sledila prosta zabava in ples. Na večerini veselici nas je posetila tudi naša mladina in dvorana je bila napolnjena do zadnjega kotička. Slavlje se je završilo v najlepšem redu in poset je bil obilen, četudi je vreme zelo nagajalo. Marija Miklavc, tajnica.

Vesti iz Jugoslavije

ODGOVOR BOLGARSKE VLADE NA DEMARŠO.

(Izjava.)

Beograd, 25. aprila 1929.

Spor, ki je nastal med našim in bolgarsko vlado radi Paveličeve akcije, se bo polagoma mirno likvidiral in stavljal z dnevnega reda.

Sinoči je imel bolgarski ministarski svet sejo, na kateri je zunanji minister Burov poročal o zadevi Paveliča in Perčeca ter sporočil ministrskemu svetu o demaršu jugoslovanskega poslanika in o zahtevah, ki jih je stavila jugoslovanska vlada. Naglasil je zlasti, da bi bilo potrebno, da se bolgarska vlada javno zavezuje proti morebitnemu mnenju, da bi bila kakorkoli udeležena pri manifestacijah in demonstracijah, ki so se vršile povodom sprejema Paveliča v Sofiji. Po dolgotrajni razpravi se je bolgarski ministarski svet zedinil na to, da odgovori bolgarski zunanji minister Burov na jugoslovansko demaršo, kjer naj povdari zlasti:

1) da bolgarska vlada ni mogla in ne more prepovedati zahtevke političnim emigrantom.

2) Bolgarska vlada je mnenja, da jugoslovanska vlada tega ni ne zahteva.

3) Prav tako bolgarska vlada ne more zabraniti mirnih manifestacij, obžaluje pa, da so povodom manifestacij, ki so se vršile v Sofiji, padle neugodne izjave na račun sosedne države, kar škoduje predvsem najbolj bolgarskim interesom.

4) Bolgarska vlada obžaluje in v bodoče ne bo več dopuščala izjavljanja izrazov na adresu tujega vladarja, kakor tudi ne dopuščala in ne bo dopuščala ilegalne propagande.

Te sklepe ministrskega sveta je minister Burov sporočil našemu sofijskemu poslaniku Nešiću s pristavkom, da bolgarska vlada iskreno obžaluje, da je prišlo do tega incidenta, ki samo ovira razvoj prijateljstva med obema državama.

S tem bi bil ta incident skoro poravnani, a danes je imel v bolgarskem sobranju predsednik Cankov govor, ki je bil v nasprotju z oficijelno izjavo vlade o strogo naperjenosti proti Jugoslaviji. Položaj se je v sled tega nepričakovano poslabšal.

Dr. Pavelič pa ima namene, iti celo v Ameriko, če smemo verjeti vestem. Poročajo, da sta Pavelič in njegov tajnik Perčec poslali vsem hrvatskim in slovenskim listom v Ameriki brzojavne pozive, naj se pridružijo njuni akciji in podpro borbo Makedoncev in Hrvatov za svobodo in neodvisnost. Dr. Pavelič je obenem najavil, da bo v doglednem času sam prišel v Ameriko, da pojasni izseljencem položaj v Jugoslaviji in namen svoje akcije. — Drugi spet poročajo, da računa celo na obisk Moskve itd.

Dr. Pavelič si menda domišlja, da ga čakajo v Ameriki in Rusiji in drugod kar z odprtimi rokami. Bujna fantazija...

Rojaki v Ameriki bodo že siti desperadov.

Izpolnitve ljubljanske univerze.

Ljubljana, 26. aprila 1929.

Mestna občina Ljubljana je določila znesek 20.000 Din ob priliki desetletnice ljubljanske univerze za nabavo rektorske verižnice. Rektorji nosijo namreč v svečanih prilikah zlato verižico krog vratu, znak rektorske časti. Naša ljubljanska univerza take verižnice doslej ni imela in je — čudo čudovito — vendarle preživela svojih prvih deset let brez verižice. V teh desetih letih se je morala pogosto boriti proti ukinitvi ali ukinitvi univerze, kirom Slovenije so se vršili shodi za popolno univerzo, proti ukinitvi ali ukinitvi sploh ter za izpolnitve iste. Vseh deset let je prebila ljubljanska univerza ne le v silnem svojem delu, marveč tudi v velikem naporu, da je obstala. Zdj po desetih letih pa bo doležna ljubljanska univerza celo izpolnitve: dobila bo rektorsko verižico... Res "velik napredek".

In dobila je naslov Univerza kralja Aleksandra I. — Včeraj

popoldan se je vršila v veliki dvorani univerze svečana seja univerzitetnega sveta, ki so ji prisostvovali vsi člani, vsi dekanji ter točasni rektor prof. Vidmar. Sejo je otvoril rektor inž. dr. Vidmar, ki je sporočil svoj uspeh v dvajseti letnici kralju, da je njegovo Velikanstvo kralj Aleksander I. prevzel pokroviteljstvo nad proslavo 10-letnice ljubljanske univerze ter dovolil, da se imenuje univerza odtlej univerza kralja Aleksandra Prvega. Univerzitetni svet je vzel to sporočilo z odobravanjem na znanje ter so poslali kralju zahvalno udanostno brzojavko.

Pridobitev in izpolnitve univerze: verižica in naslov. Obstoja pa je še vedno v zraku, kajti prosvetnega programa sedanjega režima še ni.

Škoda požara pri Litiji.

Ljubljana, 27. aprila 1929.

Poročali smo že, kako veliko škodo je povzročil požar v Gatinu na Dolenjskem, kjer je skoro vsa vas pogorela do tal in je bilo že prvi dan pregleda ugotovljeno, da znaša škoda nad milijon dinarjev, ki jih pa bo morala železnica povrniti, ker je nastal požar radi iskre iz lokomotive.

Požar v ponoviških gozdovih pri Litiji je povzročil tudi mnogo škodo. Pogorile so si je ogledala komisija oblastnega odbora, čigar last so pogoreli gozdovi, ter gozdarski referent za litijski okraj, inž. Suligaj iz Novoga mesta. Ogled na licu mesta je ugotovil, da je požar zajel 80 ha obširno površino in se škoda za prvi cenil na 400.000 Din.

Kako je požar nastal, se še vedno preiskuje. Domneva se, da je mogelcažagal neki tujec, ki ga je neko dekle videlo priti tik pred požarom iz gozda, domneva pa se tudi, da je požar zanetil iskra iz lokomotive.

Pustolovščina dr. Paveliča.—Ob- tožen radi veleizjave.

Beograd, 25. aprila 1929.

Po sklenitvi ministrskega sveta je jugoslovanski poslanik v Sofiji vložil pri bolgarski vladi demaršo. Odgovor zunanjega bolgarskega ministra pa ni zadovoljil jugoslovanske vlade ter je naročila poslaniku Nešiću, da ponovno obišče bolgarskega zunanjega ministra Burova ter izvrši ponovno demaršo. Bolgarski minister je vzel ponovno demaršo na znanje ter zagotovil, da bo o tem obvestil bolgarski ministarski svet in da bo čim prej odgovoril. Sinoči zvečer je dobil odgovor bolgarske vlade, ki mu pa vsebine še ne vemo. Burov sam izjavlja privatno, da njega osebno ne zadene nobena krivda, ker ni osebno sodeloval ne pri manifestacijah za dr. Paveliča, ne pri pripravah.

Na zahtevo jugoslovanske vlade pa je državni pravdnik državnega sodišča za zaščito države dr. Učević sestavil obtožnico proti dr. Paveliču ter njegovega tajnika. Obtožnico je izročil predsedniku sodišča v nadaljno postopanje. Obtožnica obtožuje dr. Paveliča 1. par. zakona o zaščiti države ter po paragrafih 2, 3, 4 in 6, po katerih se predvideva ali smrtna kazen ali ječa do 20 let.

Za taka pustolovska pota precejšnja mera.

Slovo dr. I. Pitamica, našega po- slnika v Washingtonu.

Dne 25. aprila ob 4. zjutraj je odpotoval iz Ljubljane dr. Leonid Pitamic, novo imenovani poslanik naše države v Washingtonu, z orientalskim parnikom "De France". V New Yorku bo došel 6. maja.

Sinoči je priredil akademski klub za proučevanja mednarodnih problemov intimno slovo svojega priljubljenega profesorja Pitamica. Predsednik kluba se je zahvalil dr. Pitamicu za vse usluge in simpatije, ki jih je bilo akademsko dijaštvo deležno z njegove strani. Prof. dr. Pitamic se je zahvalil za tople besede slovesa ter izjavil, da ostanejo njegove zveze z ljubljansko univerzo še nadalje prisrčne in čvrste.

Dr. L. Pitamicu želimo vso srečo.

Prepovedan 1. maj v Jugoslaviji.

Beograd, 23. aprila 1929.

Nov kurz v Beogradu. — Notranje ministarstvo je prepovedalo vsakršno proslavo delavskega praznika 1. maja, prepovedalo shode, rdeče zastave in znake sploh, prepovedalo majke letake ali brošure in spise ter obvestilo o tem ukazu vse policijske direkcije v državi.

Z ozirom na to prepoved in tozadevno okrožnico ministrstva notranjih zadev je bila aprilska majska številka mesečnika "Svoboda," ki je radi 1. maja izšla v velikem obsegu, zaplenjena po mariborski policiji. Kot vzrok navajajo, ker so platnice tiskane v rdeči barvi. To da daje redno izhajajoči reviji znak prvomajškega spisa.

Aprilska - majska številka "Svobode" je izšla na 84 straneh v dvobarvnem ovitku (crno in rdeče). Vsebinska je zelo bogata in obširna. Sotrudniki te številke so: Ivan Vuk, Tone Čufar, Mile Klopčič, Angelo Cerkevnik, Rudolf Goluh, Franc Svetek, Culovski, Stukelj, Tone Seljak, a prevozi pa so zastopali: Gorky, Kautsky, Krišche, Mihajlovič, Beer, Romanov, Nexš, Džort, Tomasić, Grisar, Petzold, Tuholskiy in drugi. — Številka je tudi bogato ilustrirana.

Tako so risbe Kollwitzove, Grosza, Daumierja kakor tudi paralik iz našega delavskega kulturnega gibanja.

Zaplenjena pa je številka torej radi rdečih črk na naslovnih straneh. Rdeča barva je torej nevarna. Sumljivi so že ljudje, ki imajo rdeča lica, dame, ki imajo rdeče slamnike, rdeča kravatna bi bila pa že naravnost veleizjava, ljudem z rdečimi lasmi grozi, ki jih zapro ali "zaplenijo." Zato bi bilo treba svetovati, naj ljudje pazijo pri izbiri barve lica, las, naj ne kupujejo rdečih slamnink in rdečih kravat. Bogu, ki vlada na jugoslovanskem nebu pa je treba prepovedati, da barva oblake ob solnčnem zahodu rdeče.

Pa to je nemogoče. Solnični zahod bo vedno rdeč in delavstva ni mogoče po 40 letih praznovanja 1. maja kar tako kratkoma lo odpraviti.

Ta prepoved je počenek novega kurza...

Delo prosvetnega ministrstva.

Beograd, 25. aprila 1929.

Prosvetno ministarstvo dela na novih šolskih zakonih in sicer: zakon o univerzah, zakon o srednjih šolah in zakon o ljudskih šolah. Vse to šolsko zakonodajo hoče ministarstvo prenoviti, kakor tudi zakon o splošnih državnih kulturnih zadevah: muzejih, gledališčih in dr. Najvažnejši so pač šolski zakoni, ki jih mislijo koncem maja zakoniti in v novem šolskem letu 1929-30 že uvesti.

Zakon o univerzah izdeluje zagrebški univ. profesor Mikulić. Tem zavodom se — kot poročajo iz vladnih krogov — popolnoma zagotavlja, da bodo vsi ohranjeni ter da bo dana možnost razvoja vseh treh univerz v vseh treh kulturnih središčih, v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani.

Načrt zakona o srednjih šolah pa je že izdelan in v kabinetu. Vodila se bo borba predvsem radi dveh točk: Glede zasebnih šol, ki jih hoče ministarstvo razdeliti na tri tipe ter določiti vsakemu posebej pravice, ki jih ima. Tudi se določa, pod katerimi pogoji se smejo ustanovljati zasebne šole. — Drugo pa je vprašanje verouka na srednjih šolah, ki ga mislijo odpraviti. Borba krog tega vprašanja je silno močna. Vprašanje, kdo naj poučuje verouk, skuša ta način rešiti tako, da prepusti to duhovnikom oz. cerkvenim občinam. Verouk sam je izločen iz učnega programa. Cerkvam bi se sicer prepustili šolski spisi, šolska oblast pa bi se za predmet kot takega ne zanimala. Načrt izjavi dalje, da je tudi stvar cerkve same oz. cerkvene občine, kako nagradi učitelje verouka.

Ista določba je predvidena za ljudske šole. Pri srednjih šolah sploh odprave vsakega verouka v kakršnikoli obliki, dočim pri ljudskih šolah načrt dovoljuje poučevanje verouka s strani cerkve.

Proti temu so se seveda uprli na vsi moči zastopniki katoliške in pravoslavne cerkve v naši državi in prav te dni se je mudil v Beogradu djakovski škof Ak-

šamovič, ki je v tej zadevi konfiriral z različnimi osebami, ki imajo pri tem načrtu kaj govoriti.

Cerkvi pač ne bi prišlo prav, da ji vzamejo že naraščaj iz rok, ko je med odraslimi že tako taklo slabo zapisana. Mladino pa se še da kriviti. In zdaj hočejo še to izpolniti svedenstvu iz rok.

Razglasitev obsodbe Suniča bo 1. maja.

Zagreb, 24. aprila 1929.

Razprave proti atentatorju Sunicu so končane, obsodba pa se bo razglasila šele 1. maja.

Danes se je nadaljeval proces. Večja so bile zaslišane zadnje priče dana pa so prebrali razne izpovedi in dokumente. Tako med drugim poročilo zdravniške komisije o pregledu pokojnikovega trupla. V zapiskih trdijo, da ne bi mogla nobena zdravniška pomoč Ristoviću rešiti življenja, ker je smrt nastopila radi krvavitvenja. Po prebranju zaslišanj nekaj priče je bilo dokazno postopanje zaključeno in pričeli so govoriti tožnika in zagovornikov.

Državni pravdnik je dokazoval, da gre tu za premišljen upor ter ga je treba kaznovati po kazenskem zakoniku. Hrvatski kazenski zakonik poleg tega ne pozna nikakvega političnega umora, marveč označuje vsak umor, ki se je izvršil brez silobrana, za dejanje, za katerega je predpisana smrtna kazen.

Izmed zagovornikov Suniča je prvi govoril dr. Sekula Drlejš. On je dokazoval, da je dejanje nastalo v času, ko je bil ne samo posameznik, ampak ves narod v nenormalnem stanju. Zato je treba upoštevati psihološko in psihično razpoloženje, ki je vladalo takrat. Sunic je bil prepričan, da dela v obrambi za življenje Stjepana Radića. Predlaga, da se Sunicu oprost.

Popoldne pa sta govorila še ostala dva zagovornika dr. Ivan Pernar in Budak. Oba sta podrobno analizirala dogodke do tisti dne, ko je bil atentat izvršen ter pokazala vse nastrojenosti, ki je vladalo takrat v Zagrebu radi razburkanosti političnih razmer.

S tem je zaenkrat proces prekinitven ter bo obsodba padla šele čez teden dni, to je 1. maja.

Ali je ta dan izbran le slučajno?

Uradniki gosdarskega ministr- stva obtoženi.

Zagreb, 24. aprila 1929.

Koj po nastopu sedanjega režima in vlade so prišle na dan afere z bosanskimi rudniki, kjer naj bi bili udeleženi uradniki gosdarskega ministrstva s svojim generalnim ravnateljem Stamenkovićem vred. Tedaj se je mnogo pisalo, koliko je država škodovala radi raznih mahinacij ter uradnikov. Tako je prišlo, da je gosdarsko ministarstvo zahtevalo, da se ti postavijo pred državno sodišče.

Zdj poročajo, da je ministarstvo za gozdove in rudnike sestavilo obtožnico proti bivšemu ravnatelju in ostalim uradnikom. Obtožnica obsega vsem 120 strani. Te dni bo minister Radičević podpisal obtožnico, kakor jo bo predložil državnemu svetu, ki naj določi razpravo, za katero vlada v Beogradu in tudi v Bosni veliko zanimanje. Priporočajo, da je spriče vsega tega pričakovati še razna odkritja. Ljudje, ki jim je za to, da se ravnatelj Stamenković obsodi, pripovedujejo, kako je bil Stamenković ob nastanku naše države siromašen človek, zdaj pa spada med glavne beogradske bogataše.

Taki procesi so prav potrebni.

RAZNO

Olje iz tobaka. Dunajski profesor medicinske fakultete Forel je dal, boče dokazati svoje stališče napram škodljivemu alkoholu, posekati svoj vinograd in ga pretvoriti v njive. Praktičnejši Francozi pa raje svoje vino, kar ga ne morejo izvoziti, porabljajo kot gonilo za stroje.

Ako bi Amerika sedaj počela goniti zoper duhan — prvi znaki takšne namere so že na vidiku — mislite li, da bo treba izravnati tobakno rastlino? Ne, ker so ponekod, n. pr. v Tirnovem na Bolgarskem, jeli stiskati olje iz njene semena, ki je bilo dosihdob neuporabno. Ta začimba baje ni prav nič slabša od maslinovega olja.

Življenje na planetu Marsu

Naziranja astronomov o planetu Marsu si še vedno v mar-

tišem nasprotujejo. O njem je težko reči kaj dokončnega; vse teorije se opirajo samo na opazovanja in merjenja ki pa so na tako ogromno daljavo zelo nezanesljiva. Zaradi tega gredo tudi sklepi, ki se delajo na tej osnovi, precej različni. Zlasti je sporno vprašanje Marsovih kanalov, potem temnih lis na planetu, ki izpreminjajo barvo in vprašanje temperature ter ozračja našega sosedu.

Da izpopolnimo razpravo o umiranju Marsa, naj v naslednjem navedemo nekaj najnovejših dognanj in naziranj astronomov: Menzela, Adamsa, Johna in Antoniadja.

Vsa leto nam prinese kako novo odkritje o Marsu. V zadnjih letih so se zvezdoznanci dokončno prepričali, da tistih velikanskih kanalov na Marsu v resnici ni in jih nikoli ni bilo, da so bili žal samo iluzija naših nepopolnih optičnih in drugih merilnih instrumentov.

Letos objavljajo astronomi: Menzel, Adams in John nekatere zelo zanimive podatke o podnebu na Marsu. Gre v prvi vrsti za pritisk in gostoto ozračja nad ogromnimi planjavami, ki se v teleskopih vidijo kot velikanske svetle lise na planetu. Zračni pritisk je na Marsu silno nizek. Zrak je tako redek, kakor nikjer na naši zemlji. Šele čez 10 se dvignil 18.000 m nad zemljo, torej skoro dvakrat tako visoko, kakor se vzpenja najvišja gora na svetu, bi prišli v tako redek zrak, kakor je na Marsu pri tleh. Na drugi strani pa so astronomi, uporablja joč najnovejša spektroskopijske metode, ki temelje na različni hitrosti, s katero se vrtila naša Zemlja in Mars, nesporo ugotovili, da se v Marsovi atmosferi nahajata kisik in vodna para.

To odkritje je zelo dragoceno, zakaj šele sedaj lahko utemeljeno trdimo, da je življenje na Marsu vobče mogoče, da utegne biti gori rastlinstvo in nemara celo živalstvo — vsaj na nekaterih delih planeta. V atmosferi nad visokimi planotami je na Marsu komaj dve tretjini o ne množice kisika, ki se nahaja v ozračju nad najvišjimi gorami na Zemlji. Vodne pare je v Marsovi atmosferi še manj, zlasti nad visokimi planotami, ki jih pokrivajo puščave. Izračunali so, da je tam v ozračju komaj 3 stotinke tiste količine vodne pare, ki je navadna v ozračju naših gor.

Astronom Antoniadje je opazoval in trdi, da senčnate pege na planetu nenehoma in točno po letnih časih izpreminjajo barvo, menja je jo od rdečkasto rjave v zelenkasto modro. Silno zanimivo bi bilo dognati, kako je sestavljen zrak nad temi sen-

čnatimi pokrajinami, kjer se je — kakor sodijo — ohranilo rastlinstvo. Raziskovalne metode, ki jih je moč uporabljati v ta namen, pa so danes žal še premalo zanesljive. S teleskopi lahko razločimo na planetu zelo razsežne pasove, ki so temnejše barve, kakor se vidijo visoke planote; aredi njih so sem pa tja okroglice ljakeaste vdrtine, ki so prav temne barve. Ti pasovi so zelo prostrani, tako kakor vsa Evropa in baš na njih se opazijo sezonsko izpreminjanje barv, ki (po mnenju Antoniadje) brez dvoma izvirajo od precej bujnegar rastlinstva na njih. Gorati svet, ki obdaja te pokrajine, prehaja v strmo odsekanih skalnati pobočjih v visoke planote, ki niso tako izrazite barvenosti. Skozi teleskope se medlo razloči samo meja med planotami in nizlinami, ker tekom dneva pobočja izpreminjajo svetlost, kakor jih pač obsevajo solčni žarki.

Bele lise na obeh polih planeta, ki se tudi izpreminjajo z letnimi časi, niso nič drugega, kakor taljanje in zopetno nastajanje alane, snega in ledu. O tem danes ne more biti več nobene dvoma, ko a gotovostjo vemo, da se na Marsu nahaja voda. Bele meglice, ki se z različnimi brzinami premikajo po planetu, so oblaki, ki plavajo v ozračju. Rumenkaste meglice, ki večni pokrivajo velike dele planeta in ki se skomje vidi vse zabrisano, kakor skozi gosti pajčolan, izvržajo najbrže od drobne peška oranžno rumene barve, ki se dviga v višave pod pišem silnih neviht, ki pometajo po neizmernih puščavah visokih planot.

Presenetljive sorodnosti in podobnost med Marsom in našo Zemljo, nar mika jo zelo zanimivemu uganjanju: kako utegne izgledati življenje na Marsu? Temnobarvne nizinske pokrajine so najbrže kontinenti, poraščeni z gozdovi in visokovrstnim drugim rastlinstvom, ki za nastanek, kakor tudi za nadaljnji razvoj in uspevanje najno potrebuje v prvi vrsti vode, ki ne sme biti pregloboko pod tlemi, potem pa vlage v atmosferi, kisika in ogljikove kisline v zraku ter zmerno temperature.

Po dosedanjih dognanjih utegne biti zračni pritisk v nizinskih pokrajinah, ki leže morda več tisoč metrov niže od visokih planot, morda vendarle precej večji, kakor na planotah in tudi odstotek kisika in vodne pare utegne biti znatno večji. Najnovejša bolometrična merjenja, ki so jih napravili na povečanih fotografijah planeta Marsa, so pokazala, da doseže toplota v teh pokrajinah temnejše barve povprečno 15 stopinj C in da tudi ponoči nikoli ne pade prenizko. Seveda pa se toplota izdatno izpreminja z letnimi časi. Na visokih planotah je menjavanje temperature neprimerno bolj izrazito. Tam utegne doseči temperatura podnevi in na nočnu 7 ali 8 stopinj C a ponoči pade

lahko na 60 stopinj pod ničlo, ali pa še nižje. Na visokih planotah, ki so pa popolnoma kamnite in peščene, in ki v ozračju nad njimi sploh ni nobene vlage, je vsakršno organsko življenje seveda popolnoma nemogoče.

Če vzamemo za podlago ta najnovejša dognanja, tedaj o življenju na Marsu lahko domnevamo naslednje: Rastlinstvo se omejuje na nizinske pokrajine, ki so značilne po svoji temni in izpreminjajoči se barvi. Tam je najbrže zadosti vode, vodne pare, pravilno sestavljene zraku in vlada zmerna temperatura. Po različnih podobnostih med Marsom in Zemljo se nam valjuje domneva, da utegne biti s precej visoko razvitim rastlinstvom, ki se zdi, da akoro mora biti na omenjenih Marsovih pokrajinah, združeno tudi kolikor toliko razvito živalstvo. Korčno sodbo o tem moramo seveda prepustiti bodočnosti, ki bo razpolagala s preciznejšimi raziskovalnimi metodami.

Tako kakor stoje stvari danes — to kar danes vemo o Marsu, ni še zadosti, da bi naše dedukcije tirali še naprej, recimo tako daleč, da bi začeli s gotovostjo trditi, da biva jo na Marsu tudi inteligentna in razumna bitja, podobna nam zemljanom. Nemara bomo morali še zelo dolgo čakati nespornih dokazov, ki bodo definitivno potrdili ali pa ovrgli to delikatno znanstveno domnevo. — ("Z. in S.")

Modrijanček.

Pametni Janček je zelo len. Prišel je od sankanja se čmeri češ da je truden in da miall se le drugo jutro spiiati nalogo. — Kar danes lahko storiš, ne odlašaj na jutri, ga uči mama. — Potem pa bi lahko nocoj pojedil potico, ki si jo spravila za jutri, pripomni modrijanček nad vse ljubeznivo.

Previdnost.

— Ze pet let si saročena. Kaj nial še nikoli govorila s svojim ženinom o poroki? — Sem, zdaj pa ne govorim več. Samo enkrat sem mu omenila poroko, pa ga pol leta ni bilo blizu.

Tudi izgovor.

Profesor: Vaša naloga je polna pravopisnih napak. Kako to, da ne znate pravilno pisati? — Oprostite, profesor, prsti so mi prezebli.

LEPA PRILOKA ZA JUNJSKE NEVESTE

ali vsakogar, ki misli sedeti s hlinim gosposdarstvom. Na prodaj je krasna oprema za 4 sobe, 3 komadi za sprejemno sobo, 4 komadi in orehovine za spalno sobo, nadalje dva 6x12 Wilton preproge, srebrnina, svetilke, sreala, slike in oprema za sajutrovalno sobo. Cena vsemu skupaj je \$450.00 in plača se prevos. Proda se tudi posamezno. Pridite in si ogledajte na naslovu: 8228 Maryland Ave., 1st Apt., blizu Cottage rove Ave. Telefon: Steward 1875. Chicago, Ill.—(Adv.)

FRANCIJA JE SPUSTILA V VODO NOV KABINSKI PARNIK.

New York, N. Y., maja. — Lafayette, francoski kabinski parnik je bil v St. Nazairu izpuščen v vodo v navzočnosti Pierre Forgeot, ministra javnih del, Andre Homberg, predsednika ravnateljev Francoske linije, Rene Fould, predsednika ravnateljev Penhoet ladjedelnice, Maurice Tillier, upravnega direktorja Francoske linije. Mrs. Maurice Tillier, ki je krstila ta parnik, ter zastopnikov ameriške družbe in trgovine, kakor tudi drugih prominentnih oseb v Franciji.

Ko bo parnik Lafayette pripravljen za deviško potovanje tekem tega leta, bo potni uspešen za redno plovo med New Yorkom in Havro, kar bo povečalo udobnosti kabinskega razreda. Ta parnik je iste vrste kot parnik De Grasse, toda je večji; meri 183 metrov v dolžini, ter ima 25.000 ton prostornine. Imel bo sedem medkrovi in vozna hitrost bo 18 vozlov.

Hitro naraščanje števila Američanov, ki žele obiskati Evropo z malimi stroški, je privelo Francosko linijo do tega, da je zgradila

ta parnik z kabinskimi razredi. Za večjo varnost potnikov bo družba uporabila vse najnovejše moderne naprave, ki služijo v ta namen. in v soglasju z mednarodno konvencijo za varnost življenj na morju, ki se je vršila v Londonu.

Parnik bo razdeljen v enajst proti vodi neprodušnih oddelkov, kateri bodo opremljeni z avtomatičnimi neprodušnimi vrati. Dvojno dno parnika in druge moderne varnostne naprave, bodo jamčile potnikom največjo varnost. Za slučaj požara je parnik opremljen z električnimi brizgalnicami, z najnovejšimi aparati in drugimi pripravami za gašenje ognja.

Rešilni čolni na tem parniku so mnogo večjega obsega, kot to določa mednarodna konvencija za varnost življenj na morju, ter imajo električni pogon. Poleg tega sta na parniku še dva po 50 čevljev dolga motorna čolna opremljena s brezlično brzojavno napravo. Štirje močni M. A. N. motorji, katerih vsak ima šest cilindrov, in ki proizvajajo 20.000 k. s. bodo gonila sila parnika Lafayette. (Adv.)

Prosper Mérimée:

MATES FALCONE.

1.

Če se napotiti iz Porta Vecchia (mesto na Korziki v zalivu istega imena) in kreneš proti severozapadu v notranjost otoka, boš opazil, kako se zemlja zelo naglo vzdiguje; in ko boš hodil kakih tri ure preko vijugastih stez, katere utesnjujejo skalnati skloni in tu pa tam preseka jarek, boš dosegel do široko razprostranjeno goščavo. Tu prebivajo korziški pastirji in o ni, ki so prišli s pravico navzkriž. Povedati moram se to, da si korziški kmetovalec prihrani trud gnojenja s tem, da zažge določeno les lesovja; seveda je nevarno, če bi se požar razširil dalje nego je treba, pa naj se zgodi kar se hoče, ko kmet seje v zemljo, ki je pognojena s pepelom lastnega drevja, je trdno uverjen, da bo žetev obilna. Klase poberejo, alamo pa puste, ker bi jo pretežko spravili. Naslednjo pomlad poženo korenine, ki so ostale v zemlji in se niso zamorile, zelo goste poganjke, ki v nekaj letih zrastejo sedem do osem čevljev visoko. Take goste zarasle ravnine imenujejo "maquis", kar znači toliko kot goščava. Tu raste najraznovrstnejše drevje in grmičevje pomešano in razmetano, kakor se zdi ljubemu Bogu in tu si ne napravi prehoda razen s sekirami v rokah; so pa tudi take neprehodne goščave, da še divji kozel ne more skozi.

F. M. Dostoevski:

ZLOČIN IN KAZEN

Roman v šestih delih s epilogom. Poslovenil Vladimir Levstik.

"Vse te zaupljive podrobnosti, gospodine," mu je naglo prestrigel besedo Ilija Petrovič, "niso naša stvar. Vi morate podati izjavo in se obvezati, a to, da ste izvolili biti zaljubljeni in vse te žalostne stvari, vse to ni naša skrb."

"Kako si trdosrčen . . .", je menil Nikodem Fomič, ki je tudi sedel za mizo in začel nekaj pisati, stvar mu je postala nekako mučna.

"Plašite," je rekel tajnik Razkolnikovu.

"Kaj naj pišem," je rekel ta nenavadno osrno.

"Narekoval vam bom."

Razkolnikovu se je zazdelo, da je postal tajnik po njegovi izpovedi malomarnejši in prezirljivejši do njega, in čudno, njemu samemu je postalo nenadoma vseeno, naj si bo kdorkoli in kakršnegakoli mnenja; ta izprememba se je izvršila kar mahoma, v trenutku. Da se mu je zljubilo nekoliko pomisliti, bi se bil začudil, kako je mogel par hipov poprej tako govoriti s njimi in se jim vsiljevati s svojimi čuvstvi. In odkod so se vzela ta čuvstva? Ko bi se bila soba zdaj takoj napolnila — ne s policijskimi uradniki, temveč z njegovimi najboljšimi prijatelji — bi ne bil našel zanje niti ene človeške besede, tako prazno je postalo naenkrat njegovo srce. Mračno čuvstvo mučne, brezkončne osamelosti in odtujenosti je nenadoma napolnilo njegovo dušo. Ne nizkost njegovih srčnih izlivov pred Ilijo Petrovičem ne nizkost poročnikovega zmagoslavja nad njim mu nista toll mahoma izprevrili srca. O, kaj je maral zdaj za svojo lastno podlost, za vse te ničemerne, poročnike, Nemke, tožbe, urade itd. Ko bi ga bili v tem trenutku obsodili na grmado, niti tedaj se ne bil ganil, dasiravno bi bil z zanimanjem poslušal obsodbo. Z njim se je bilo zgodilo nekaj popolnoma neznanega, novega in nepričakovanega, nekaj, česar še nikoli ni bilo v njegovem življenju. Ne da bi bil razumeval, a čutil je, jano, da se ne le s čuvstvenimi izlivmi, kakor baš poprej, nego da se vobče z ničimer več ne sme obračati do teh ljudi v policijski pisarni, in če bi mu bili tudi rodni bratje, ne pa oddelni poročniki, tudi tedaj bi nikdar in v nikakem slučaju življenja ne imel povoda, obračati se k njim; nikoli do tistega trenutka še ni bil okusil čudne groze tega čuvstva. In najmučnejše izmed vsega je bilo bolj tiho čuvstvo, nego zavest ali razumevanje; tisto neposredno čuvstvo, ki je bilo najbridkejša izmed vseh, kar mu jih je dosihdob prineslo življenje.

Tajnik mu je začel narekovati izjavo, v obliki, kakršna je navadna v podobnih slučajih: "Plačati ne morem, toda obljubljam, da do tlej ne pojdem iz mesta in da svoje lastnine ne bom niti prodajal, niti daroval itd."

"Vi pa ne morete pisati; pero vam pada iz rok," je pripomnil tajnik in radovedno pogledal Razkolnikova. "Ali ste bolni?"

"Da — v glavi se mi vrti . . . Narekujte dalje!"

"To je vse; podpišite se!"

Tajnik je vzjel papir in se lotil drugega dela.

Razkolnikov je oddal pero, a namesto da bi vstal in odšel, je upri oba komolca ob mizo in naslonil glavo na roke. Bilo mu je, kakor bi mu zabijali žebelj v glavo. Nenadoma mu je prišla čudna misel: vstal bi, stopil k Nikodemu Fomiču in mu povedal vse, kar se je zgodilo včeraj, vse do zadnje podrobnosti. Šel bi z njim na svoje stanovanje in mu pokazal

Ce si ubil človeka, pojdi v goščavo pri Portu Vecchiji, a seboj vzemi dobro puško, smodnika in krogelj in živel boš popolnoma na varnem. Ne pozabi se rjavega povrnika s kapuco, ki ti bo služil za odejo in za blazino. Pastirji ti bodo dali mleka, sira in kostonja in ne bo se ti treba bati pravice ali sorodnikov smrti, razen ko boš moral v mesto po novo strelivo.

Ko sem bil leta 18** na Korziki, je imel Mateo Falcone svojo hišico dobre pol milje od te gošče. Bil je za ta kraj dovolj bogat in živel je razkošno, to se pravi brez dela ob dohodku svojih čred, ki so jih gnali pastirji kakor nomadi zdaj sem zdaj tja po planinah na pašo. Ko sem ga videl — dve leti po dogodku, ki ga hočem pripovedovati — se mi je zdel star največ petdeset let. Predstavljajte si majhnega, a krepkega moža, ki ima črne in kodraste lase kot premog, iz katerega se dela nakit, orlovski nos, tenke ustnice, velike živahne oči in polt take barve, kakršne je usnje na spodnji strani. Celotno v tem kraju, kjer je toliko dobrih lovcev, je veljal za najboljšega strelca. Tako ni Mateo nikdar streljal s svinčeniimi zrni na divje kozle, ampak na sto dvajset korakov je s kroglo pogodil divjad v glavo ali pa v pleča, kamor je pač hotel. Ponoči je z lahkoto rabil orožje ravno tako kakor podnevi; in povedali so mi o njegovi spretnosti dogodek, ki se bo morda zdel neverjeten onemu, ki še ni bil na Korziki. Na štiri in dvajset korakov

so postavili za prozornim papirjem, ki je imel velikost krožnika, gorečo svečo. Pomeril je, nato so svečo ugasnili in čez hip je v popolni temi oddal štiri strele, od katerih so zadele trije.

Na isti način si je Mateo Falcone z neko izredno zaslugu pridobil splošno spoštovanje. Imel so ga za tako dobrega prijatelja kakor za nevarnega sovražnika; in razen tega je bil uslužen in je rad dajal miloščino. Živel je v miru z vsemi v okraju Porto Vecchio. Toda pravilo so, da se je v Corti, odkoder je bila njegova žena, zelo nasilno otresel nekakega tekmeča, ki je veljal za enako nepremagljivega v boju kakor v ljubezni. In so še dodali, da ga je Mateo iznenada ustrelil, ko se je hotel obriti pred zrcalom, ki je viselo na oknu. Ko se je stvar pozabila, se je Mateo oženil. Žena Giuseppa mu je rodila najprej troje hčera, kar ga je silno jezilo in nazadnje še sina, ki ga je krstil za Fortunata in ki je bil nade družine in dedič imena. Hčere so se dobro pomešale in oče je lahko računal na nože in pištole svojih zetov, če bi bila baš sila. In sin je kljub temu, da mu je bilo šele deset let, kazal že izredne sposobnosti.

Nekega jesenskega dne je na vse zgodaj odšel Mateo z ženo od doma, da na paši v goščavi pregleda svojo čredo. Mali Fortunato je hotel iti z njima, toda pašnik je bil predaleč, sicer pa je moral nekdo čuvati hišo. Zato mu oče ni dovolil in kmalu bomo

stvari, ki jih ima skrite v luknji za tapeto. Ta izkušnja je bila tako silna, da je že vstal v svojega prostora, hoteč jo ubogati. "Ali ne bi bilo dobro še nekoliko premisliti?" mu je šnilo po glavi. "Ne, bolj je, da ne premišljam; proč to breme z ramen!" A zdajci je obstal kakor vkopan. Nikodem Fomič je Ilijo Petroviču z vno nekaj pripovedoval in silal je besede:

"To je nemogoče, obo bomo oprostili. Saj govori vse proti temu, le pomislite: zakaj bi bila klicala hišnika, ako sta sama izvršila zločin? Da se izdasta? Ali morda iz zvičajnosti? Ne, to bi bilo že preveč zvito! In slednjič sta videla dijaka Pestrjakova pri vratih oba dva hišnika in neka ženska ravno takrat, ko se je stopil v hišo; šel je s tremi prijatelji ter se pri vratih poslovlil od njih; vrhutega je se v navzočnosti prijateljev vprašal hišnika za stanovanje. Če pride človek s takim namenom, gotovo ne bo vpraševal za stanovanje. A Koch je sedel spodaj pri srebrarju cele pol ure in šel ob trideset na osem naravnost od njega gori. Zdal pa pomislite . . ."

"A dovolite, odkod potem to protislovje, ko sama zatrjujete, da sta trkala, a so bila vrata zaprta; čez tri minute, ko sta se vrnila v družbi hišnika, pa se je izkazalo, da so odprta?"

"Baš v tem je jedro: gotovo je bil morilec zapahnen v stanovanju in bi ga bili tamkaj prijeli, da ni Koch po neumnosti tudi sam odšel k hišniku. Njemu pa se je med tem časom posrečilo, da je smuknil po stopnicah doli in se kakorkoli izmuznil mimo njih. Koch se križa z obema rokama: "Da sem ostal tam gori," pravi, "bi bil akoli ven in me ubil s sekuro." Zahvalno molitev hoče, opraviti, hehehe! . . ."

"A morilec ni videl nihče?"

"Kje ga hočete videti? Hiša je tolikana kakor Noetova barka", je menil tajnik, ki je poslušal s svojega mesta.

"Stvar je jasna, stvar je jasna!" je rekel Nikodem Fomič z vno.

"Ne, stvar je jako nejasna," je vztrajal Ilija Petrovič.

Razkolnikov je vzel svoj klobuk in odšel proti vratom; a do vrat ni dosegel . . .

Ko se je zopet zavedel, je videl, da sedi na stolu, da ga na desni drži neki možki in da stoji drugi možki na levi strani ter drži v rokah rumenkast kozarec, napolnjen z rumenkasto vodo. Videl je, da stoji Nikodem Fomič pred njim in ga nepremično gleda. Vstal je s stola.

"Ali ste bolni?" je dokaj reško vprašal Nikodem Fomič.

"Že ko se je podpisoval, je jedva premikal pero," je rekel tajnik in sedel zopet na svojo mesto ter se lotil aktov.

"Ali ste že dolgo bolni?" se je zadržal Ilija Petrovič s svojega prostora; tudi on je brskal po papirjih.

Gotovo je tudi on gledal bolnika dokler je bil v omedlevici, a je odšel, kakor hitro se mu je vrnila zavest.

"Od včeraj . . .", je zamrmral Razkolnikov.

"Ali ste ali včeraj kaj od doma?"

"Sel sem . . ."

"Bolni?"

"Boln . . ."

"Ob kateri uri?"

"Ob osmih zvečer."

"Kam pa, če sem vprašati?"

"Po ulici . . ."

"To je kratko in jasno!"

Razkolnikov je odgovarjal naglo in pretrgano, bled kakor prt, ne da bi povsili pred pogledom Ilije Petroviča svoje razžarjene črne oči.

"Komaj da stoji na nogah; ti pa kar . . .", je izpregovoril Nikodem Fomič.

(Dalje prihodnjic.)

videli, kako se je lahko kesal, ker ga ni pustil.

Oče je že davno odšel in mali Fortunato se je mirno zleknil na soncu, se opiral proti modrim goram in mislil, kako bo šel prihodnjo nodeljo na kosilo k svoji stricu, ki je bil župan v mestu. Tedaj ga nenadoma prekinje v premišljevanju strel iz puške. Vstane in se obrne proti strani, odkoder je prihajalo streljanje, ki se je še vedno ponavljalo v neenakih presledkih in se zmerom bolj približevalo. Končno se je prikazal na stezi, ki vodi z ravnine proti Mateovi hiši, neki možki v zašiljeni kapi, kakršne nosijo gorjanci; bil je neobrit, zavil v raztrgane cunjice, hodil je težko in se opiral na puško. Moral je biti ranjen v stegno. Ta možakar je bil ropar, ki so ga iz zasede napadli korziški stražarji, ko je hotel iti ponoči v mesto po smodnik. Nekaj časa se je krepko branil, slednjič pa se je le moral umakniti: lezel je od skale do skale, ker so mu bili prestanjo za petami. Toda proti zasledovalcem ni mogel mnogo opraviti in ker je bil ranjen, bi ga bili gotovo ujeli, še preden bi prišel do gošče.

Približal se je Fortunatu in mu dejal:

— Ali si Falconeov sin?

— Sem!

— Jaz sem Gianetto Sampiero. Zasledujemo me orožniki, zato me skrivaj, ker dalje ne morem več bežati.

— Kaj bo pa rekel moj oče, če te skrivam brez njegovega dovoljenja?

— Rekel bo, da si storil prav.

— Kdo ve?

— Hitro me skrivaj, saj so že tu.

— Počakaj, da se vrne oče.

— Kdo bo sedaj čakal, hudiča! V petih minutah bodo tukaj. Skrij me, čuješ, ali te ubijem!

Fortunato mu odgovori z največjo hladnokrvnostjo:

— Saj je izstreljena tvoja puška in v torbici tudi nimaš več nabojev.

— Imam pa bodalo.

— In misliš, da boš tekel tako hitro kot jaz? Poskočil je in se oddaljil, da ga ne bi mogel več doseči.

— Ali nisi Falconeov sin! Ali me boš pustil, da me ujamejo pred tvojo hišo?

Zdelo se je, da je to fanta zadelo.

— Kaj mi pa daš, ako te skrivam? je spregovoril in se približal.

Ropar je segel v usnjeno torbico, ki mu je visela za pasom in vzel iz nje novce za pet frankov, ki si jih je prihranil brez dvoma, da bi si kupil smodnika. Fortunato se je zamejal ob pogledu na srebrnjak, zagrabil ga je in rekel Gianettu:

— Nič se ne boj!

V kup senu, ki je stal poleg hiše, je hitro napravil veliko luknjo, v katero je zlezal Gianetto. Dečko je zadelal luknjo, tako da je Gianetto lahko dihal, a se vendar ne bi nikomur zdelo sumljivo, da se v tem senu skriva človek. Se več, pokazal je svojo spretnost in iznajdljivost s tem, da je ujel mačko z mladici in jih položil na seno, da bi vsak mislil, da ga že bog ve kdaj ni nihče premetaval. Potem je še skrbno s prahom zabrisal sledove krvi, ki jih je opazil na stezi poleg hiše, in ko je bil z delom gotov, se je popolnoma miren zopet vlegel na sonce.

Nekaj trenutkov zatem je neki poročnik pripeljal pred Mateonovo hišo šest mož v rjavi uniformi z rumenimi ovratniki. Ta poročnik, ki mu je bilo ime Tiodoro Gamba, je bil Mateonu nekaj v sorodu; znano je, da so na Korziki v sorodstvu tudi najbolj oddaljeni člani rodbine; bil je vedno na delu in tolovaj so se ga silno bali, ker je bil že marsikateremu za petami.

— Dober dan, bratranček! je nagovoril Fortunata in stopil k njemu. — Pa kako si zrasel! Ali nisi mogoče videl kakoga moža, ki je šel tod?

— Oh, dragi bratranec, tako se nisem velik kot vili odgovori otrok z neumnim obrazom.

— Tudi to se pride! Ali povej mi, če si videl kakoga moža, ki je šel mimo?

— Če sem videl kakoga moža?

— Da, da, moža z zašiljeno kapo iz črnega žametja in v rjavem jopiču z rdečimi pisami.

— Mož z zašiljeno kapo in v rjavem jopiču z rdečimi pisami?

— I seveda! Odgovori brzo in ne ponavljaj mojih vprašanj!

— Davi je gospod župnik jahal svojega konja Piera mimo naše hiše. Vprašal me je, kaj delajo oče in odgovoril sem mu, da . . ."

— Čakaj, malopridnež, kaj se misliš še norčevati. Hitro mi povej, kod je šel Gianetto, ki ga iščemo. Saj dobro vem, da je šel po tej stezi.

— Kdo ve?

— Kdo ve? Jaz vem, da si ga videl.

— Koga bo človek videl, kadar spi?

— Nepridiprav, ti nisi spal!

Strelji iz pušk so te zbudili.

— Kaj mislite, dragi bratranec, da vaše puške delajo tak hrup? Pištola mojega očeta počuje vse drugače.

— Naj te vrag vzame, prokleto paglavce! Uverjen sem, da si videl Gianetta; morda si ga celo akiril. Naprej, tovariši, stopite v hišo in pogledajte, če ni notri oni, katerega iščemo! Hodil je samo še po eni taci in lopov ima predbore nos, da bi šepajoč skušal dospeti v goščavo. Sicer pa se tu nehajo tudi krvavi madeži.

— Kaj bo pa oče rekel? je smehljaje vprašal Fortunato; kaj bo rekel, ko bo izvedel, da ste udrili v njegovo hišo, ko ga ni bilo doma?

— Smrkolini! je zakričal poročnik Gamba in ga zgrabil za ušesa, ali ne veš, da ti lahko drugače zagodem? Morda boš govoril potem, če jih dobiš dvajset s sabljo?

Fortunato se je še zmerom rogal in se košatil:

— Moj oče je Mateo Falcone!

— Pobalim, dobro veš, da te dam lahko odpeljati v Korto ali v Bastijo. Če ne poveš, kje je Gianetto Sampiero, te dam vreti v temnico, ležal boš na slami, noge ti bodo vkovali in dal te bom giljotinirati.

— Ob tej smešni grožnji je otrok prasnul v smeh in ponovil:

— Moj oče je Mateo Falcone!

— Poročnik, nikar se ne prepirajmo z Mateonom! je prav potihlo dejal eden izmed stražnikov.

Gamba je bil v vidni zadregi. Natiem se je posvetoval z vojakmi, ki so že preiskali vso hišo. Delo ni trajalo posebno dolgo, kajti korziška hiša obsega le ograjen štirioglat prostor. Vse pohištvo sestoji iz mize, nekaj klopi, škrinj in iz lovškega ali kuhinjskega orodja. Medtem pa je mali Fortunato božal mačko in zdelo se je, da se hudomušno zabava nad zmedo vojakov in svojega sorodnika.

Neki vojak se je približal kupu senu. Zagledal je mačko, ma-

lomarno sunil z bajonetom v seno in skomignil z rameni, kakor da bi sam čutil, kako smešno je njegovo prejetje. Nič se ni ganilo in na dečkovem obrazu ni bilo brati najmanjšega razburjenja.

Poročnik in njegovi stražniki so obupali; že so se pazljivo ozirali po ravlini, kakor bi se hoteli vrniti po isti poti, koder so prišli, ko je njihov vodja, ki je sprevidel, da pretanje ne premaknejo Falconeovega sina, poskusil zadnji napad s prijazno besedo in z lepim darom:

(Koniec prihodnjic.)

Ozdravljena težkega sluha neprebravnosti.

Miss Lucy Moore, Cherraw, N. C. pravi da je Nuga-Tone odvis na njeno željo. Ona je zelo trpela vlad neprebravnosti in njen slušaj je bil tako slab, da je mislila, da ji ne bo moglo več biti slabo, da je slabo. Po kratkem času, ko je začela uživati Nuga-Tone, nam je pisala, da je s uspehom zelo zadovoljna, in da lahko vse sliši, ne da bi ji bil slušaj.

Nuga-Tone je znamenito sredstvo. Pomaga je več kot milijonim morda in lenom k zdravljenju in moči. Nekateri so imeli slab sluh in spet, drugi so trpeli na sredi, niti sluh, niti v ledvi, ali vnetja ušes, glavoboli, izgubi spanja in telesa leso ter moči in sluh, ki so jim jih vrnila Nuga-Tone. Ako vi trpite na kateri teh bolezni, bi morali jemati Nuga-Tone. Kupite ga lahko v trgovini s zdravili. Ako ga vaš trgovec nima v zalogi, vas rešite naj ga za vas naroči od salagusa v zdravili.

(Advi.)

IZVRSTNA PRILIKA

Člani in članice S. N. P. J.

Sedaj lahko dobite

list Prosveta vsak dan za eno leto in knjigo AMERIŠKI SLOVENC, vredno \$5.00—ako nam pošljete brez odbitka svoto \$6.30.

— Ali pa tri knjige: SLOV-ANGLEŠKA SLOVNICA, vredna \$2.00, ZAKON BIOGENEZE, vredna \$1.50, in PATER MALAVENTURA V KABARETU, vredna \$1.50, skupaj vrednost \$5.00 in dnevnik Prosveta za eno leto za svoto \$6.30.

Te velja za člana S.N.P.J. za vse stare in nove naročnike. Ne člani plačajo \$7.50.

Lahko dobite pol leta dnevnik Prosveta in skupno vrednosti za \$2.50 knjig, n. pr. JIMMY HIGGINS, ZAKON BIOGENEZE, ali pa ZAJEDALCE in HRB-TENICO in INFORMATOR ako nam pošljete svoto \$3.90. Nečlani pošljejo \$4.50. Ali pa za \$2.90 pol leta list Prosveta in knjigo JIMMY HIGGINS. Nečlani \$3.50.

Te vse velja za stare in nove naročnike. Vsek mora poslati celo svoto brez odbitka. Denar in naročila pošljite na upravništvo na naslov:

PROSVETA, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Pošljim \$.....

Ime .....

Naslov .....

Država .....

Cl. društva .....

Ta znižana cena knjig Književne Matice SNPJ.

VELJA DO 1. JULJA 1929

Sedaj je prilika, bratje in sestre, da si vsakdo lahko naroči eno ali več knjig po zelo nizki ceni. Knjige so dobre, poučne in morali bi jih imeti v vsaki hiši.

AMERIŠKI SLOVENC—ta knjiga obsega 682 strani in mnogo krasnih zgodovinskih slik, je prijazna za čitanje in vam daje veliko pouka o zgodovini Amerike, ameriških Slovencev in naše S. N. P. Jednote. Knjiga vredna \$5.00—sedaj \$1.50

SLOVENSKO-ANGLEŠKA SLOVNICA—izvrstna poučna knjiga za učenje angleščine in raznimi drugimi pojasnili, vredna \$2.00—sedaj 50c

ZAKON BIOGENEZE—ta knjiga pojasnjuje splošni razvoj in naravne zakone, vsebuje veliko poučnega za vsakega človeka, vredna \$1.50—sedaj 50c

PATER MALAVENTURA V KABARETU—povest iz življenja ameriških frančiškanov in doživljaj rojaka, vsebuje precej slik, vredna \$1.50—sedaj 50c

ZAJEDALCI—povest in slika skritega življenja slovenskih delavcev v Ameriki, vredna \$1.75—sedaj 50c

JIMMIE HIGGINS—zanimiva in krasna povest, spisal dobronamni pisatelj Upton Sinclair, poslovenil I. Molek, vredna \$1.00—sedaj 50c

Odgrajte ta listek, priložite potrebno svoto v pisno in pošljite na Prosveto.

PROSVETA, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priročeno vam pošljim svoto \$..... kot naročilo za sledeče knjige:

Ime .....

Naslov .....

Država .....

Knjige pošljite na naslov:

Ime .....

Naslov .....

Država .....

Priročeno vam pošljim tudi naročino za list Prosveta svoto \$.....

Člani S. N. P. J. plačajo za celo leto \$4.80, za pol leta \$2.40 in ne člani pa \$6.00 oziroma \$3.00 za naročino. (To velja izvenšil Chicago, Cicero in inonemskih držav.)

NAROČNIKI POZOR

Znamenje (April 30-1929)

meni, da vam je naročnina tekla ta dan. Ponovite pravočasno, da vam lista ustavimo. Ako lista ne prejete, je mogoče vstavljeno, ker bil plačan. Ako je vaš list član in ga ne prejmete, je mogoče vstavljeno vnapreč naslova, pišite nam dopisnico navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki se vsi držišveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$6.00 in za pol leta pa \$3.00. Člani S. N. P. J. doplačajo \$4.80 leto, za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Cicero za leto \$7.50, pol leta \$3.75, za člane \$6.30.

Za Evrope stane za pol leta \$4.50, za vse leto pa \$9.00.

Tednik stane za Evrope \$1.75. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.